

Polisiär bedömning av risk för upprepat partnervåld

Resultat av ett års arbete med strukturerade riskbedömningar enligt
SARA i Kalmar, Kronoberg och Blekinge län

Av

Henrik Belfrage & Susanne Strand

Rättspsykiatriska Regionkliniken, Sundsvall

INNEHÅLL

Förord.....	1
INTRODUKTION	2
Bakgrund och syfte med projektet	2
MATERIAL OCH METOD	4
Projektets uppläggning.....	4
Population	4
Bakgrundsfaktorer.....	5
RESULTAT	8
Riskfaktorer.....	8
Riskbedömningar	10
Skyddsåtgärder.....	13
Återfall	14
AVSLUTANDE DISKUSSION.....	17
Tolkning av resultaten.....	17
Fortsatt forskning	17
REFERENSER	21
BILAGOR.....	I
Bilaga 1. SARA:SV 2001	I
Bilaga 2. Skyddsåtgärder/Förslag till säkerhetsplan 2001	III
Bilaga 3. Intervjuguide SARA:SV 2001.....	IV
Bilaga 4. Försättsblad SARA:SV-2	XI
Bilaga 5. SARA:SV-2	XIII
Bilaga 6. Skyddsåtgärder/Förslag till säkerhetsplan SARA:SV-2.....	XV
Bilaga 7. Intervjuguide SARA:SV-2	XVI

Förord

Föreliggande rapport är resultatet av ett samarbete mellan företrädare för polis och forskare med psykologisk och kriminologisk kompetens från såväl Sverige som Kanada. Samarbetet måste sägas ha slagit mycket väl ut, och de resultat som framkommit ur det första årets arbete har mötts av stort intresse från olika aktörer inom rättsväsendet, såväl nationellt som internationellt.

Vi är tacksamma för det ekonomiska stöd, och det stora intresse, som vi mött från Rikspolisstyrelsens sida. Särskilt vill vi här nämna *Karl-Åke Pettersson*, *Bo Hägglund* och *Magnus Lindgren* samt *Harald Broström* och *Eva Brännmark*. Hos de två sistnämnda fann vi även förståelse för vår önskan att fortsätta projektet under ytterligare ett år.

Vi har överlag mött ett stort engagemang och ett stort intresse hos polisen, utan vilket vårt arbete varit omöjligt att genomföra. Som alltid i denna typ av projekt finns emellertid ett antal nyckelpersoner utan vilka projektet ganska snart skulle ha gått i graven: *Kenneth Krantz*, *Birger Gustinger*, *Olof Ersgård*, *Conny Gunnarsson*, *Göran Sjöswärd* och *Lars-Erik Ragnarsson*. Otaliga är de telefonsamtal som undertecknade haft under projekttiden, med framför allt de två förstnämnda. Ständigt uppdykande små fallgropar har lösts med en till synes aldrig sinande energi och en närmast obändig vilja att förbättra den polisiära verksamheten inom det aktuella problemområdet, och därmed i förlängningen bidra till en förbättrad situation för dem som drabbas, eller riskerar att drabbas, av partnervåld. Det resultat som detta projekt mynnat ut i, ett delvis nytt, och internationellt uppmärksammat, riskbedömningsinstrument (SARA:SV-2) bär i stor utsträckning deras prägel.

Sundsvall i april 2002

Henrik Belfrage

Susanne Strand

INTRODUKTION

Bakgrund och syfte med projektet

Varje år anmäls i Sverige cirka 20 000 fall av våldsbrott riktade mot kvinnor. I inte mindre än omkring 80% av dessa fall begås gärningen av en man till vilken kvinnan ifråga är bekant. När det gäller dödligt våld riktat mot kvinnor, har det vidare konstaterats att ungefär två tredjedelar av gärningsmännen är partners, eller före detta partners, till offret (Brå, 1998; Rying, 2001).

Eftersom mörkertalet för brott som utspelas mellan personer som är nära bekanta med varandra sannolikt är långt större än för brott som skett mellan obekanta, finns det skäl att anta att partnervåld är en mycket vanlig företeelse – kanske till och med den mest vanliga formen av våldsbrott över huvud taget i vårt samhälle. Korrekta bedömningar av riskerna för fortsatt partnervåld skulle i de enskilda fallen vara till stor hjälp i domstolar, inom kriminalvården, för offren och till yttermera visso även för förövarna själva.

För den som ställs inför uppgiften att utvärdera risken för återfall innebär uppdraget att identifiera olika nyckelvariabler som kan öka eller minska risken för våld. Kunskaper om sådana faktorer är av uppenbar vikt om man vill arbeta preventivt mot våld, och de är därför också kritiska inslag i varje form av vårdplanering och behandling. Ett uppenbart problem inom området har varit bristen på systematiska, standardiserade, praktiskt användbara och empiriskt baserade metoder för riskbedömning. Det har inte funnits någon gemensam modell för hur man samlar in, väger och sammanställer bakgrundsinformation eller hur man rapporterar sin professionella bedömning. I Kanada har man, emellertid, sedan ett par år tillbaka utvecklat standardiserade instrument, innehållande viktiga riskfaktorer som stöd och hjälp åt de som är satta att göra sådana bedömningar. Det mest uppmärksammade av dessa instrument är SARA (Spousal Assault Risk Assessment Guide, Kropp, et al, 1996), som används officiellt av kanadensisk polis och kriminalvård. Instrumentet finns i en nyligen utarbetad kortversion (SARA:SV, Kropp, et al, 2000), och båda instrumenten finns i svenska översättningar (Belfrage & Grann, 1999; Belfrage, 2000). Forskning på området pågår internationellt, främst i Kanada, medan denna forskning i stor utsträckning varit i sin linda i Sverige.

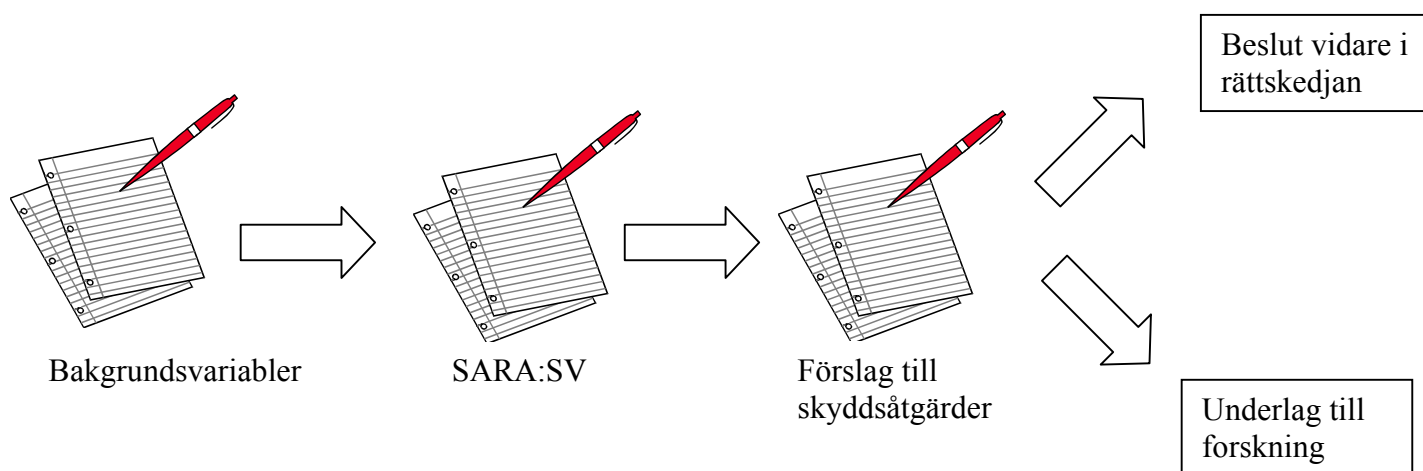
I föreliggande projekt är fokus satt på den yrkeskategori som är först i rättsväsendets kedja att göra riskbedömningar, nämligen polisen. Denna yrkeskategori måste göra bedömningar av risk i såväl ett kort perspektiv, operativt på brottsplatsen, som i ett löpande perspektiv fram till det att ärendet överlämnas till åklagare. Vi har haft mycket lite kunskap om hur dessa bedömningar grundas, eller hur träffsäkra de är.

Det övergripande syftet med detta projekt har varit att såväl systematiskt utvärdera polisens insatser i fall av partnervåld och de riskbedömningar som ligger till grund för dessa insatser, som att öka polisens professionalitet beträffande riskbedömningar. Viktiga frågeställningar att besvara var: Hur fördelar sig riskfaktorer i SARA:SV i en svensk undersökningsgrupp av partnervåldsmän? Är vissa riskfaktorer betydligt vanligare än andra? Finns svårigheter hos polisen att bedöma vissa riskfaktorer? Vilket samband finns mellan förekomst av riskfaktorer enligt SARA:SV och faktiska åtgärder? Och, inte minst, hur blev utfallet av riskbedömningarna och de åtgärder som vidtogs?

MATERIAL OCH METOD

Projektets uppläggning

Under år 2000 gavs utbildning till framför allt polisiära förundersökningsledare i Kalmar, Kronoberg och Blekinge län beträffande partnervåld i allmänhet och riskbedömningsinstrumentet SARA:SV (Bilaga 1) i synnerhet. Deras uppgift var sedan att i alla fall av partnervåld under år 2001 utgå från SARA:SV vid riskbedömningar i fall av partnervåld, fylla i och till projektledningen insända sin bedömning för registrering i en databas. Dessutom skulle man redovisa de skyddsåtgärder som vidtogs utifrån denna riskbedömning (Bilaga 2), samt ange vissa bakgrundsdata (Bilaga 3). För att säkerställa projektets fortlevnad, engagerades några poliser i respektive län som ”controllers”, med ansvar för att arbetet verkligen blev utfört och insänt för analys samt att kvaliteten på bedömningarna hölls på en hög och jämn nivå. Det praktiska arbetet kom att läggas upp enligt följande: (1) Registrering av bakgrundsdata, (2) Riskbedömning utifrån SARA:SV, och (3) Förslag till skyddsåtgärder. Förslaget till skyddsåtgärder går sedan vidare i rättskedjan, medan underlaget enligt (1), (2) och (3) ovan registreras för forskning. Arbetet kan belysas enligt Figur 1.

Figur 1. Den praktiska arbetsgången i SARA-projektet.

Population

Utgångspunkten var att alla fall av våld mot (ex)partner enligt BrB 3, 4, 6 och 17 kapitlen, samt överträdelse av besöksförbud, som under projekttiden kom till polisens kännedom skulle ingå i undersökningen. Huruvida samtliga fall verkligen kommit med i undersökningen är svårt att säga. Det går inte att utesluta att vissa fall av olika skäl hamnat utanför undersökningen, men de allra flesta

fall torde vara med. Ett eventuellt bortfall är således marginellt, och inte systematiskt till sin karaktär. Totalt förelåg efter undersökningsårets slut 651 bedömningar utförda på 484 personer. Av dessa 484 personer var 54 (11 %) kvinnor, en andel som i förstone kan verka hög. En viktig förklaring till denna höga andel kan emellertid vara att det i många fall handlar om så kallade motanmälningar från männen då de anmälts av kvinnan. Denna osäkerhet, tillsammans med de skillnader i övrigt mellan kvinnliga och manliga gärningsmän som här kan antas, har gjort att vi i den här följande analysen har valt att bortse från den kvinnliga gruppen. Vi kommer dock att särskilt undersöka denna kvinnogruppen, som sagt, utanför ramen för denna undersökning. Den fortsatta analysen behandlar således uteslutande gruppen män, som då inbegriper 584 bedömningar utförda på 430 personer. Fördelningen av antalet män i de olika länen framgår av Tabell 1.

Tabell 1. Fördelning av antalet män bedömda med SARA:SV uppdelat på respektive län.

Län	Antal män (N=430)	
G – Kronobergs län	133	31%
H – Kalmar län	219	51%
K – Blekinge län	78	18%

Av Tabell 1 framgår att Kalmar län har bedömt cirka hälften av männen, Kronobergs län en tredjedel, och Blekinge en femtedel. Denna fördelning var i huvudsak förväntad mot bakgrund av storleken på respektive upptagningsområde, samt det faktum att Blekinge hade vissa ”uppstartsproblem”.

Bakgrundsfaktorer

Bland de 430 männen i undersökningsgruppen kunde konstateras att 27% (114) hade invandrarbakgrund, enligt definitionen: ”Personen är utländsk medborgare, personen är född utomlands eller personens båda föräldrar är födda utomlands”. Bland offren hade 25% (106) invandrarbakgrund, och andelen fall där både gärningsman och offer hade invandrarbakgrund var 17% (72). Det rör sig således här om en överrepresentation, och i en hög grad också om ett så kallat ”inomgruppsfenomen”. Överrepresentationen av personer med invandrarbakgrund i material som detta är tidigare känd och antas bero på bland annat speciella svårigheter som uppstår vid utvandring till väsentligt annorlunda kulturer (Rying, 2001).

I hälften av fallen (215) handlade det om pågående förhållanden, medan det i den andra hälften rörde sig om före detta förhållanden. I 42% (250) av fallen fanns det barn i förhållandena/före detta förhållandena. Totalt sett var antalet barn 474, dvs. fler än såväl antalet gärningsmän som antalet vuxna offer.

I endast 4% (19) av fallen fanns det ett besöksförbud hos gärningsmannen. Den låga siffran kan ha flera tänkbara orsaker. Det kan vara så att besöksförbud är ett effektivt medel, och att detta återspeglas i form av få överträdelser. Det kan å andra sidan vara så, vilket är mera troligt, att besöksförbud inte utfärdas eftersom målsäganden inte medverkar i brottsutredningen och således inte heller i de skyddsåtgärder som föreslås. I denna studie *initierades* besöksförbud som skyddsåtgärd i 30% av fallen, dvs. det föreslogs som skyddsåtgärd av den polisiära förundersökningsledaren. Hur många av dessa fall som sedermera resulterade i ett utfärdat besöksförbud har vi inte haft möjlighet att kontrollera inom ramen för denna studie.

Tabell 2. Misstänkta brott, inklusive försöksbrott, bland de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Misstänkt gärning	Huvudbrott N=430		Ytterligare brott N=147	Totalt antal misstänkta gärningar N=577	
Mord/dråp	2	0,5%	0	2	0,5%
Misshandel	283	65,8%	2	285	66,3%
Olaga hot	92	21,4%	88	180	41,2%
Mordbrand	1	0,2%	0	1	0,2%
Övriga våldsbrott	2	0,5%	8	10	2,3%
Våldtäkt	2	0,5%	7	9	2,1%
Övriga sexualbrott	0	0%	2	2	0,5%
Övriga brott	1	0,2%	28	29	6,7%
Grov kvinnofridskränkning	12	2,8%	9	21	4,9%
Överträdelse av besöksförbud	7	1,6%	2	9	2,1%
Ofredande	16	3,7%	26	42	9,7%
Hemfridsbrott	10	2,3%	10	20	4,7%
Uppgift saknas	2	0,5%	0	2	0,5%

Den misstänkta brottslighet som förelåg i undersökningsgruppen framgår av Tabell 2. Huvudbrotten, dvs. den misstänkta gärning som i fall av flera misstänkta brott har den allvarligaste straffsatsen enligt Brottsbalken, var i huvudsak misshandel och olaga hot. Grov kvinnofridskränkning var förhållandevis ovanligt (3%), liksom sexuella övergrepp. Totalt har noterats misstanke om 577 brott mot 430 offer - detta vid det första bedömningstillfället under projekttiden. I 21% av fallen har senare återfall skett, vilket redovisas närmare längre fram i denna rapport. De två fall av mord/dråp

som förekommit under projektiden, rör i båda fallen försöksbrott. I ett fall i detta projekt har återfall i partnervåld i form av ett fullbordat mord skett. Det fanns i det aktuella fallet flera riskbedömningar enligt SARA:SV utförda, varav den senast förekommande indikerade hög risk med förslag till genomgripande skyddsåtgärder, bland annat i form av besöksförbud. Tragiskt nog vägrade offret att samarbeta med polisen, varför några skyddsåtgärder aldrig kom till stånd (Fallet finns inte med bland dem som återfallit i denna undersökning eftersom någon ny riskbedömning inte utfördes efter brottet).

RESULTAT

Risikfaktorer

De 430 män som ingår i denna undersökning uppvisade i snitt 5 (M) riskfaktorer för återfall i nytt partnervåld enligt SARA:SV. Med ”riskfaktorer” avser vi här de fall där man bedömt att riskfaktorn förelegat helt eller delvis. Spridningen var stor, från 0 till 16. Fördelningen av riskfaktorer i undersökningsgruppen enligt SARA:SV framgår av Tabell 3.

Tabell 3. Fördelning av riskfaktorer, inklusive bortfall, samt kritiska variabler bland de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

SARA:SV		0	1	2	Internt bortfall	Kritiska faktorer
Kriminell bakgrund						
1	Tidigare våld inom familjen	227	29	105	69 (16%)	20 (5%)
2	Tidigare våld utanför familjen	233	22	79	96 (22%)	5 (1%)
3	Tidigare misskötsamhet vid permission	335	3	11	81 (19%)	0 (0)
Psykosocial anpassning						
4	Problem i förhållanden under senare tid	61	67	275	27 (6%)	24 (6%)
5	Problem på arbetsmarknaden under senare tid	243	26	86	75 (17%)	2 (1%)
6	Som ung offer för, eller vittne till, våld inom familjen	248	4	11	167 (39%)	3 (1%)
7	Missbruk av alkohol eller droger under senare tid	176	44	146	64 (15%)	28 (7%)
8	Suicidalt eller homicidalt tankeinnehåll eller avsikt under senare tid	263	12	41	114 (27%)	7 (2%)
9	Psykotiska och/eller maniska symptom under senare tid	244	10	54	122 (28%)	8 (2%)
10	Personlighetsstörning karakteriserad av aggressivitet, impulsivitet eller instabilitet	165	53	110	102 (24%)	11 (3%)
Tidigare partnervåld						
11	Tidigare bruk av fysiskt våld	148	36	199	47 (11%)	26 (6%)
12	Tidigare bruk av sexuellt våld/sexuell svartsjuka	285	17	29	99 (23%)	7 (2%)
13	Tidigare bruk av vapen och/eller allvarliga dödshot	250	62	35	83 (19%)	5 (1%)
14	Upptrappning	204	71	91	64 (15%)	10 (2%)
15	Tidigare överträdelse av besöksförbud	381	6	10	33 (8%)	2 (1%)
16	Bagatelliserande eller förnekande av tidigare partnervåld	225	21	94	90 (21%)	8 (2%)
17	Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld	260	15	44	111 (26%)	3 (1%)
Aktuellt brott						
18	Allvarligt sexuellt- eller annat våld	166	177	80	7 (2%)	4 (1%)
19	Användning av vapen och/eller allvarligt dödshot	229	94	94	13 (3%)	10 (2%)
20	Överträdelse av besöksförbud	403	8	7	12 (3%)	0 (0)

Slående i Tabell 3 är det stora bortfall som föreligger beträffande de flesta riskfaktorer i instrumentet. Särskilt gäller detta beträffande de riskfaktorer som ingår under ”psykosocial anpassning”, men även beträffande riskfaktorer som behandlar tidigare partnervåld. Vi har identifierat flera orsaker till detta bortfall:

(a) Polisiärt ovanliga/omöjliga riskfaktorer

Det var för alla inblandade i projektet klart redan innan start att beträffande flera av de riskfaktorer som ingår i SARA:SV skulle det komma att bli svårt, kanske till och med omöjligt, för polisen att få fram uppgifter. Särskilt gäller detta naturligtvis uppgifter angående den misstänkte gärningsmannens psykosociala anpassning. Frågan uppkom därför tidigt huruvida vi redan innan projektet startade skulle modifiera/reducera antalet riskfaktorer för att göra SARA:SV polisiärt lättare att använda. *Mot* detta ställdes det faktum att de riskfaktorer som ingår i SARA:SV de facto är viktiga riskfaktorer för återfall i partnervåld. Vilde vi verkligen bortse från dessa vid en riskbedömning? Då vi dessutom ville behålla möjligheten till vetenskaplig jämförelse, såväl nationellt som internationellt, beslöts att behålla instrumentet intakt, för att låta erfarenheterna efter projektåret ligga till grund för eventuella förändringar.

(b) Oklarhet beträffande kodningen

Under första delen av projektet användes kodningen ”otillräcklig information” i mycket hög utsträckning. Tolkningen bland polismännen var att i den utsträckning som man inte var säker beträffande förekomst eller inte av en riskfaktor, så skall ingen sådan bedömning göras. Eftersom det är mycket ovanligt att man någonsin kan vara helt säker på förhållanden beträffande exempelvis en tilltalads psykosociala situation, så blev det interna bortfallet, dvs andelen riskfaktorer som kodades med ”otillräcklig information”, extremt högt. Till denna oklarhet bidrog att en ursprunglig idé i projektet var att jämföra bedömningar som gjordes av vakthavande befäl (VB) och polisiära förundersökningsledare (FU-ledare). Tanken var att VB skulle fylla i de riskfaktorer som han kunde, och sedan lämna SARA:SV vidare till FU-ledaren som sedan fullbordade bedömningen. I den situationen blev det naturligtvis mycket viktigt att VB inte gjorde andra bedömningar än de han verkligen hade belägg för, eftersom han då riskerade att föra felet vidare till FU-ledaren. Eftersom VB i regel kunde fylla i mycket få riskfaktorer i SARA:SV övergavs relativt snart idén om en jämförelse mellan VB och FU-ledare, och fokus sattes på den slutliga riskbedömningen av FU-ledaren. Principen blev då mycket klarare, nämligen att FU-ledaren fyller i SARA:SV enligt principen ”såvitt han vet”, varmed det interna bortfallet väsentligt minskade.

(c) Förändring av kodningsrutinen

Under projektperioden gjordes flera nödvändiga förändringar avseende kodningsrutinen. Bland annat upptäcktes att den till synes logiska kodningsföljden i SARA:SV, dvs att börja med historiken och

avsluta med den aktuella situationen, var omöjlig att tillämpa i praktiken. Man förmår helt enkelt inte att hålla isär vad som hänt förr, och vad som hänt nu, om man börjar med det som hänt förr. Kodningsrutinen förändrades därför i projektet så att "Aktuellt brott" bedömdes först, varefter "Kriminell bakgrund", "Psykosocial anpassning" och "Tidigare partnervåld" bedömdes. Detta medförde att antalet felaktiga skattningar (i den meningen att forskarna vid inlägg i databasen kunde se att motstridiga uppgifter fanns i bedömningen), klart minskade. Detta gjorde osäkerheten i kodningsförfarandet mindre, vilket sannolikt bidrog till att också minska bortfallet.

Sammantaget är bortfallet alltför stort för att vara tillfredsställande, och de slutsatser vi dragit av detta behandlas närmare i slutdiskussionen.

Beträffande systemet med så kallade "kritiska riskfaktorer" som ingår i SARA:SV, dvs sådana riskfaktorer som bedömarna själva anser som särskilt viktiga vid sin bedömning, så framgår av Tabell 3 att användningen av dessa är liten, och spridningen stor. Detta har även varit fallet i tidigare studier av andra användargrupper av SARA (Kropp & Hart, 2000). Systemet med "kritiska riskfaktorer" är därför något som vi längre fram i denna rapport föreslår borttaget.

Riskbedömningar

En riskbedömning enligt SARA:SV innebär att man avslutningsvis gör en sammanfattande riskbedömning enligt principen "låg", "medium" eller "hög". I denna undersökning utföll dessa bedömningar enligt Tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattande riskbedömningar av de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Risk	Samtliga		Kalmar län		Kronobergs län		Blekinge län	
	N=429		N=219		N=133		N=77	
Låg	201	46,9%	80	36%	88	66%	33	43%
Medel	169	39,4%	107	49%	36	27%	26	34%
Hög	59	13,8%	32	15%	9	7%	18	23%

Not. I ett fall fanns inte någon sammanfattande riskbedömning bifogad från Blekinge län.

Av Tabell 4 framgår att riskbedömningarna i huvudsak bedömdes vara "låg" eller "medium", vilket i förstone kan tyckas vara förvånande då projektet behandlar en typ av brottslighet som man ofta refererar till som närmast seriell. Resultatet härvidlag skiljer sig också åt mot den större studie av

2 681 fängelsedömda män i Kanada där SARA applicerats (Kropp & Hart, 2000). Där var den sammanfattande riskbedömningen som ”Hög” mest vanlig (60% av fallen). En förklaring till denna skillnad kan vara att den kanadensiska undersökningsgruppen sannolikt utgör en betydligt större andel högriskpersoner, eftersom de faktiskt har *dömts* till fängelsestraff för partnervåld. I denna studie ingår *polisänmälda* fall av partnervåld – fall som inte sällan av olika skäl läggs ned.

En annan förklaring till att andelen bedömningar som ”Hög risk” kan tyckas låg är sannolikt att denna ”endimensionella” form av riskbedömning är alltför grov, och att den därmed skapar en osäkerhet som resulterar i att man i många fall avstår från att göra bedömningen ”Hög”. Problemet med ”endimensionella riskbedömningar” blev tydligt när vi frågade en av de i projektet deltagande polisiära förundersökningsledarna om ett fall där återfall skedde vid flera tillfällen under projektperioden, men som trots detta varje gång bedömdes som ”Medium risk”. Svaret blev att han visserligen bedömde att risken för återfall var hög, men att återfallet i sig sannolikt inte skulle innehålla allvarligt våld. Eller med andra ord, den polisiära förundersökningsledarens tolkning av ”Hög risk” var i det här fallet detsamma som ”risk för *allvarligt* våld” snarare än risk för återfall i vilket våld som helst. En annan förundersökningsledare hade bedömt en person med ett mycket stort antal riskfaktorer i SARA:SV som ”Låg risk”. Vid förfrågan menade förundersökningsledaren att han visserligen ansåg mannen vara en högriskperson för återfall i nytt partnervåld, men att detta inte förelåg *för tillfället* eftersom mannen ifråga var frihetsberövad.

I detta sammanhang förelåg en av få skillnader mellan de i studien ingående länen. Kronoberg har bedömt förhållandevis få personer som ”Hög risk” (7%), medan Kalmar har bedömt 15%, och Blekinge 23%, som ”Hög risk” (Tabell 4).

Av ovan framgår att en sammanfattande riskbedömning behöver problematiseras och tydliggöras. Den ”endimensionella” riskbedömning som avslutningsvis gjorts i SARA:SV behöver utvecklas till åtminstone en ”tredimensionell” riskbedömning, enligt principen att risk förutom att ange sannolikheten för att ett återfall vilket som helst sker behöver sättas in i ett tidsperspektiv (När i tiden sker ett eventuellt återfall?), och det behöver sättas in i ett perspektiv där allvarlighetsgraden av det våld som det finns risk för graderas (Finns det risk för dödligt våld?). Dessa är några av de förändringar i SARA:SV som vi föreslår längre fram i rapporten.

Utgående ifrån den endimensionella riskbedömning som utförts enligt SARA:SV i denna undersökning, fördelar sig antalet riskfaktorer hos de bedömda personerna i enlighet med Tabell 5.

Tabell 5. Fördelning av riskfaktorer i förhållande till sammanfattande riskbedömningar beträffande de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Antal risk-faktorer FU	Låg	Medel	Hög	Total
0	8			8
1	30	1		31
2	40	2		42
3	30	9		39
4	35	29	4	68
5	16	21	6	43
6	15	26	5	46
7	13	20	2	35
8	9	19	4	32
9	4	19	10	33
10		11	10	21
11		6	8	14
12	1	2	4	7
13		2	3	5
14		2	2	4
16			1	1
Total	201	169	59	429

Av Tabell 5 framgår att det finns en tydlig koppling mellan antal riskfaktorer i SARA:SV och en sammanfattande riskbedömning såsom ”Låg”, ”Medel” eller ”Hög”. I medeltal har den grupp som bedömts såsom ”Låg risk” 3.59 riskfaktorer i SARA:SV, de som bedömts som ”Medium risk” 6.67 riskfaktorer, och de som bedömts som ”Hög risk” 9.00 riskfaktorer. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant (ANOVA $df=2$, $F=136,8^{***}$).

Detta resultat tyder på en god validitet hos SARA:SV såtillvida att de riskfaktorer som finns i instrumentet synes vara förknippade med bedömda risker hos män som gjort sig skyldiga till partnervåld. Även om risk inte är så enkelt som en rak linjär funktion av ett visst antal riskfaktorer i den meningen att ”ju flera riskfaktorer desto större risk”, så fanns det alltså ett starkt samband (Pearson $r = 0,63^{**}$) mellan antal riskfaktorer och den sammanfattande riskbedömning som gjorts. Samma förhållande framkom i den större studie på fängelsedömda i Kanada som refererats ovan (Kropp & Hart, 2000).

Skyddsåtgärder

En viktig del i denna undersökning var att studera vilka skyddsåtgärder som polisen initierade efter den utförda riskbedömningen. Alla ifyllda bedömningar enligt SARA:SV skulle således följas av förslag till skyddsåtgärder enligt det formulär som är bifogat som Bilaga 2. I Tabell 6 är redovisat dessa föreslagna skyddsåtgärder.

Tabell 6. Fördelning av förslag till skyddsåtgärder bland de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Skyddsåtgärder		Antal	%
1	Kompletterande förhör	276	64%
2	Registerslagning	297	69%
3	Kontakt åklagare	362	84%
4	Kontakt jourhavande polischef	9	2%
5	Säkerhetssamtal	172	40%
6	Förbättrat skalskydd	4	1%
7	Besöksförbud initieras	129	30%
8	Larpaket initieras	31	7%
9	Kontaktperson hos polisen	4	1%
10	Målsägandebiträde/ stödperson initieras	82	19%
11	Skyddat boende	15	4%
12	Hotbildsanalys initieras	15	4%
13	Livvaktsskydd initieras	0	0%
14	Skyddade personuppgifter	2	0,5%
15	Kontakt kvinnojour	46	11%
16	Kontakt brottsofferjour	87	20%
17	Andra åtgärder	80	19%
18	Inga åtgärder	53	12%

Av Tabell 6 framgår att åklagarkontakt, registerslagning och kompletterande förhör är mycket vanliga åtgärder i detta sammanhang, liksom säkerhetssamtal och initiering av besöksförbud. Av intresse är naturligtvis vilka skyddsåtgärder som sätts in i förhållande till den grad av risk man har kommit fram till i sina bedömningar (Tabell 7).

Tabell 7. Fördelning av förslag till skyddsåtgärder i förhållande till den sammanfattande riskbedömningen i SARA:SV bland de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Skyddsåtgärder N=430		Låg N=201	Medel N=169	Hög N=59
1	Kompletterande förhör	67%	65%	58%
2	Registerslagning	68%	70%	73%
3	Kontakt åklagare	81%	88%	88%
4	Kontakt jourhavande polischef	2%	2%	5%
5	Säkerhetssamtal	28%	47%	63%
6	Förbättrat skalskydd	1%	2%	0%
7	Besöksförbud initieras	12%	43%	53%
8	Larpaket initieras	2%	10%	19%
9	Kontaktperson hos polisen	0%	1%	3%
10	Målsägandebiträde/ stödperson initieras	6%	24%	51%
11	Skyddat boende	1%	4%	10%
12	Hotbildsanalys initieras	2%	2%	15%
13	Livvaktsskydd initieras	0%	0%	0%
14	Skyddade personuppgifter	0%	1%	0%
15	Kontakt kvinnojour	7%	12%	22%
16	Kontakt brottsofferjour	18%	22%	22%
17	Andra åtgärder	16%	21%	20%
18	Inga åtgärder	18%	8%	3%

Av Tabell 7 framgår att det föreligger skillnader beträffande initierade skyddsåtgärder i förhållande till den riskbedömning som gjorts (markerade i tabellen med fet stil). Ju högre risk man har bedömt, desto vanligare är det att man initierar säkerhetssamtal, besöksförbud, larpaket, målsägandebiträde/stödperson, skyddat boende, ytterligare hotbildsanalys och kontakt med kvinnojour. Däremot minskar andelen fall där ”inga åtgärder” föreslås. Detta resultat ter sig som naturligt, dvs ju högre risk desto fler och kraftfullare åtgärder.

Återfall

Under projekttiden har återfall skett i den meningen att anmälningar om nya fall av partnervåld gjorts. Dessa återfall är naturligtvis av intresse, även om en uppföljning av dessa återfall inte är helt oproblematiskt ur vetenskaplig synpunkt. Uppföljningstiden bland de misstänkta männen är olika, i princip mellan 1 – 11 månader, varför återfallsfrekvensen inte kan anses utgöra något bra mått. I denna undersökning är vi emellertid mer intresserade av karakteristika hos dem som återfaller, än hur många som återfaller, varför vi ändå har valt att studera den grupp som har återfallit redan under projektperioden.

Det visade sig att 92 (21%) av de 430 männen polisanmäldes vid ytterligare minst ett tillfälle under projekttiden, utöver den ursprungliga anmälningen. Dessa benämner vi i det följande som ”återfall”. Denna återfallsfrekvens får, av ovan angivna skäl, antas vara ett minimalt som kan komma att korrigeras väsentligt uppåt vid framtida uppföljningar av denna grupp.

I stor utsträckning fann vi inga trender i materialet när det gällde återfallsgruppen – åtminstone inte vad avser bakgrundsfaktorer. Det fanns inga skillnader mellan dem som återföll och inte återföll vad avser de brott de ursprungligen var misstänkta för, om det fanns barn i relationen, om man hade invandrarbakgrund eller i vilket av de tre länen man var bosatt i. Däremot förelåg en skillnad vad avser *antalet* riskfaktorer i SARA:SV i förhållande till återfall. Återfallsgruppen hade flera riskfaktorer enligt SARA:SV (M=6,41) jämfört med dem som inte återföll (M=5,31, t-test df=427, $t=-2,99^{**}$). Detta resultat överensstämmer med vad man fann i den ovan refererade kanadensiska undersökningen. Det fanns emellertid inga trender eller skillnader beträffande *typ* av riskfaktorer och återfall, dvs vissa riskfaktorer i SARA:SV var inte mer kopplade till återfall än andra.

Av intresse var naturligtvis att studera andelen återfall i förhållande till den sammanfattande riskbedömning som gjorts. Av Tabell 8 framgår att av den totala andelen återfall så fanns den lägsta återfallsfrekvensen bland dem som bedömts som ”Hög risk” enligt SARA:SV. Detta kan i förstone synas förvånande, och till och med framstå som ett ”dåligt” resultat i den meningen att de som polisen ansåg vara högrisker till stora delar inte återföll - dvs man hade i stor utsträckning fel i sin riskbedömning. En sådan tolkning är emellertid av flera skäl felaktig. Det främsta skälet till detta är att polisen som en direkt följd av att man gjort bedömningen ”Hög risk” satt in fler och mer genomgripande skyddsåtgärder (se Tabell 7). Detta innebär att man tvärtom mot ovanstående bör tolka resultatet som mycket positivt, dvs polisen har i stor utsträckning genom sina skyddsåtgärder lyckats att undvika att det hände som det fanns risk för att det kunde hända.

Tabell 8. Återfall i förhållande till riskbedömning enligt SARA:SV bland de 430 män som år 2001 blev föremål för bedömning enligt SARA:SV i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län.

Summering av riskbedömning				
	Ej återfall N=338		Återfall N=92	
Låg	168	50%	33	36%
Medel	124	37%	45	49%
Hög	45	13%	14	15%

Om man studerar återfallsfrekvensen inom respektive riskgrupp, så framkommer att återfallsfrekvensen inom ”Hög-” och ”Medel-riskgrupperna” är ungefär likartad (24% resp 26%), medan den är lägre i ”Lågriskgruppen” (16%). En tolkning av detta som ligger nära till hands är att man faktiskt lyckats bättre med att förhindra återfall i ”Högriskgruppen” än i ”Medelriskgruppen” trots att återfallsfrekvenserna är likartade, eftersom ”Högriskgruppen” är just en högriskgrupp. I detta avseende har man alltså varit förhållandevis framgångsrik, även om man nog bör hålla i minnet att bedömningarna av ”Låg-Medel-Hög-risk” i denna undersökning präglas av en icke ringa osäkerhet, av skäl som närmare diskuterats ovan. Kvarstår gör också det faktum att cirka en fjärdedel av de män som ingår i denna undersökning hunnit återfalla i nya övergrepp redan innan projekttidens slut, vilket i sig måste betraktas som något av ett misslyckande. Detta således även om vi kan anta att den ökade professionalismen som polisen utvecklat under projekttiden sannolikt bidragit till att förhindra ett antal övergrepp som annars skulle ha skett.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Tolkning av resultaten

Projektet kan sägas ha gått över all förväntan i ett avseende, medan det gått sämre i ett annat. I strikt vetenskaplig mening har det gått sämre, i det att den ursprungliga experimentella designen snabbt frångicks. Det vill säga det tänka scenariot att först utbilda, sedan under ett år testa, för att sedan utvärdera. Om det kan ses som något av ett problem ur strikt vetenskaplig synpunkt, så måste detta emellertid i alla andra avseenden betraktas som ett närmast sensationellt positivt resultat. Vad som har hänt är att det konkreta polisiära arbetet med riskbedömningar kontinuerligt utvecklats och kraftigt förbättrats under projektiden. Det som först kan karakteriseras som ett något ovanligt och snarast lite tafatta samarbetet mellan forskare och polis, utvecklade sig snart till ett mycket fruktbart samarbete som innebar en snabb produktutveckling och därmed en ständig förändring inom projektet.

Under projektiden har således en *intervjuguide* (Bilaga 3) utvecklats, för att underlätta för utredaren att ställa rätt frågor till gärningsman och/eller offer. En ”*lathund*” innehållande riskfaktorerna i SARA:SV har tagits fram, för att ge en snabb och enkel tillgänglighet till de riskfaktorer som ingår i SARA:SV. Vidare har *språket* i SARA:SV reviderats, för att bättre vara anpassat till polisiärt bruk. Inte minst har *praxis* förändrats. Bland annat erfor vi att riskfaktorerna i en polisiär kontext bör bedömas i en annan ordning än den som finns i SARA:SV. Vidare har flera steg i den ursprungliga processen utgått, och ersatts med en bättre lämpad teknik (det gjordes exempelvis tidigare en del dubbelarbete i vissa avseenden). Och, kanske viktigast av allt, den ursprungliga *metoden* att först göra sin riskbedömning för att sedan fylla i SARA:SV, har successivt förbytt till det motsatta, dvs först går man igenom de riskfaktorer som ingår i SARA:SV för att utifrån detta göra sin riskbedömning. Det är egentligen detta som är hela poängen med en modern riskbedömning, att utifrån en genomgång och analys av de riskfaktorer som bevisligen är viktiga, göra en bedömning och fatta beslut om åtgärder. Utan tvekan är det således så, att riskbedömningarna inom projektet påtagligt förbättrats i den meningen att professionalismen kraftigt har höjts.

Fortsatt forskning

Av föreliggande studie framkommer bland annat att blotta *interventionen*, i form av sjösättandet av SARA-projektet, inneburit stora positiva effekter. Vetenskapligt sett, så blev visserligen den ursprungliga rent experimentella designen snabbt överspelad, vilket dock inte har hindrat att viktiga

resultat kommit ut från projektet. Vi har fått en bild av gärningsmän, offer och åtgärder i förhållande till viktiga riskfaktorer, under ett helt år.

Mot bakgrund av den successiva utveckling som skedde under projektiden, vilken resulterade i en reviderad och förbättrad version av SARA (SARA:SV-2) beslutades att förlänga projektiden ytterligare ett år för att därmed få möjlighet att testa det nya SARA:SV-2. Detta projekt pågår för närvarande, och kommer att avrapporteras under 2003. Inom ramen för det projektet får även polis i yttre tjänst genomgå viss utbildning beträffande partnervåld, riskbedömning och även information om projektet och vilka uppgifter som förundersökningsledarna kan vara särskilt intresserade av att få närmare kännedom om.

Förändringar och revidering av SARA:SV

Utgående från de resultat som beskrivits ovan, samt den praktiska erfarenheten som det första projektåret har givit, har vi i samråd med de kanadensiska upphovsmännen gjort följande förändringar i SARA:SV. Förändringarna är omfattande och innebär en helt ny version av SARA, med inriktning mot polisiär verksamhet, benämnt SARA:SV-2 (Bilaga 5. En reviderad intervjuguide bifogas i Bilaga 7).

1. De kritiska riskfaktorerna har borttagits ur instrumentet. De fungerade inte alls i denna studie, och man har inte lyckats att få dem att fungera med vare sig någon reliabilitet eller validitet i några andra studier heller.

2. Tidsfaktorn har lagts om ”från längden till tvären”. Istället för att börja bakifrån med att koda bakgrundsfaktorer, för att sedan successivt arbeta sig framåt mot aktuellt brott, bedöms nu alla riskfaktorer i förhållande till ”Aktuell situation” och ”Bakgrund”. En konsekvens av detta blir en reducering från fyra delar i SARA:SV (Bakgrund, Psykosocial anpassning, Tidigare partnervåld och Aktuellt brott) till två i SARA:SV-2 (Partnervåld och Psykosocial anpassning).

3. Antalet riskfaktorer har minskats från det ursprungliga 20 till 12, enligt följande (riskfaktorernas numrering i respektive SARA-version inom parentes):

- (a) De två riskfaktorerna (1, 2) som behandlade ”våld inom” och ”våld utom” familjen har slagits samman till en under rubriken ”Våld och/eller hot mot övriga”(7).

- (b) De tre riskfaktorer (3, 15, 20) som behandlade besöksförbud, m m, har slagits samman till en under rubriken "Överträdelse av besöksförbud eller misskötsamhet vid permission" (4).
- (c) De tre riskfaktorer (8, 9, 10) som var kliniska till sin karaktär har slagits samman till en under rubriken "Psykisk störning" (12). Kvarstår gör möjligheten att här göra en "presumtiv" bedömning.
- (d) "Sexuell svartsjuka" (12) ingår nu under "Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld" (5), där också förtydliganden gjorts om kodning av "äganderättsbehov" (makt och kontroll).
- (e) Användning av vapen (13, 19), ingår nu under "Fysiskt och/eller sexuellt våld" (1). "Hot och/eller avsikt att utöva våld" har brutits ut som självständig riskfaktor (2).
- (f) "Som ung offer för, eller vittne till, våld inom familjen" (6) har helt utgått på grund av alltför högt bortfall i denna undersökning. Den kommer dock att finnas kvar som riskfaktor i såväl SARA som SARA:SV, vilka kommer att rekommenderas att användas vid behov av en mer fullständig riskbedömning, innehållande också psykologiska/psykiatriska överväganden
- (g) "Annan kriminalitet" (8) har tillkommit som ny och självständig riskfaktor av vetenskapliga skäl. Det finns en klar överrepresentation av generell kriminalitet hos personer som gör sig skyldiga till partnervåld.

4. Den avslutande och sammanfattande riskbedömningen definieras tydligare och görs "tredimensionell". Risken skall utgå från situationen *om ingen åtgärd vidtas*. Vidare skall *tidsperspektivet* vägas in (närmaste tiden – framtiden) och våldets *svårighetsgrad* (risk för dödligt våld).

Ovanstående förändringar syftar till att förenkla ifyllandet av SARA i den meningen att riskfaktorerna minskas till antal, samtidigt som de blir klarare och bättre definierade och anpassade till polisiärt bruk. Samtidigt innebär emellertid detta att ifyllandet av riskfaktorerna kommer att kräva större kompetens än tidigare. Flera riskfaktorer som ingick i SARA:SV har nu slagits samman i SARA:SV-2, vilket innebär att det är flera avgöranden som krävs för varje riskfaktor. Dessutom innebär det faktum att samtliga riskfaktorer skall sättas in i såväl ett aktuellt som ett historiskt perspektiv, att antalet riskfaktorer kan sägas i praktiken ha ökat till 24. I skrivande stund är det nya SARA:SV-2 i bruk inom ramen för detta forsknings- och utvecklingsprojekts andra år, och den utvärdering som kommer av detta under våren 2003 kommer förhoppningsvis att bringa ytterligare

ljus över hur vi kan maximera polisens bedömningar av risk för återfall bland personer som gör sig skyldiga till partnervåld.

REFERENSER

Brottsförebyggande rådet (1998). Kriminalstatistik 1977. Stockholm: Fritzes förlag.

Kropp P R, Hart S D, Webster C D & Eaves D (1996). *Spousal Assault Risk Assessment Guide (SARA)*. Vancouver: The British Columbia Institute on Family Violence. Svensk översättning av H Belfrage och M Grann (1999): *SARA. Bedömning av risk för framtida partnervåld. Manual med instruktioner och kommentarer*. Växjö: Psykiatriskt regionvårdscentrum.

Kropp P R, Hart S D, Webster C D, Eaves D & Belfrage H (2000). *Spousal Assault Risk Assessment Guide: Screening version (SARA:SV)*. Vancouver: The British Columbia Institute on Family Violence. Svensk översättning av H Belfrage (2000): *SARA:SV. Underlag för bedömning av risk för framtida partnervåld*. Växjö: Psykiatriskt regionvårdscentrum.

Kropp P R & Hart S D (2000). The spousal risk assessment (SARA) guide: Reliability and validity in adult male offenders. *Law and Human Behavior* 24:101-118.

Rying M (2001). *Dödligt våld mot kvinnor i nära relationer*. Brå Rapport 2001:11. Brottsförebyggande rådet: Fritzes.

BILAGOR

Bilaga 1. SARA:SV 2001

Informationskällor: ☐ Förhör/intervju med den misstänkte ☐ Förhör/intervju med offer/vittnen Ifylld av/Datum _____	Bedömningsprocedur: N = Riskfaktorn föreligger ej; D = Riskfaktorn föreligger möjligen eller delvis; J = Riskfaktorn föreligger -- = Otillräcklig information Kritiska riskfaktorer: Sådana som är tillräckliga i sig själva att utgöra en hög risk.
---	---

<i>Kriminell bakgrund</i>	Förekomst (N, D, J, --)	Kritisk (✓)
1. Tidigare våld inom familjen ➤ Personen har tidigare använt, eller försökt att använda, våld inom familjen ("hot bedöms som "D") <ul style="list-style-type: none"> • "Familjen" inkluderar föräldrar, svärföräldrar, syskon, barn, etc. • Våld mot tidigare eller nuvarande relationspartners bedöms under punkt 11 		
2. Tidigare våld utanför familjen ➤ Personen har tidigare använt, eller försökt att använda, våld utanför familjen (hot bedöms som "D") <ul style="list-style-type: none"> • Här inkluderas allt våld som inte är riktat mot familj (punkt 1) eller relationspartners (punkt 11) 		
3. Tidigare misskötsamhet vid permission eller liknande ➤ Personen har tidigare gripits av polis för att ha missbrukat permission eller annan friförmån från institution (misskötsamhet utan att personen gripits bedöms som "D") <ul style="list-style-type: none"> • Överträdelse av besöksförbud skall bedömas såväl här som under punkt 15 		
<i>Psykosocial anpassning</i>		
4. Problem i förhållanden under senare tid ➤ Personen har separerat från sin partner, eller har haft ett eller flera konfliktfyllda förhållanden, det senaste året <ul style="list-style-type: none"> • Bedömning skall här göras av omständigheter även oberoende av det nu begångna brottet 		
5. Problem på arbetsmarknaden under senare tid ➤ Personen är arbetslös, och har haft en instabil situation på arbetsmarknaden det senaste året <ul style="list-style-type: none"> • Om personen f n är arbetslös, men har haft en stabil situation under året, eller om personen f n har en anställning men har haft en instabil situation under året, görs bedömningen "D" 		
6. Som ung offer för, eller vittne till, våld inom familjen ➤ Personen har som ung (under 18) varit offer för, eller vittne till, våld inom familjen <ul style="list-style-type: none"> • Häri ingår även sexuella övergrepp • Såväl faktiskt våld, som försök till våld, eller hot om våld, skall bedömas här 		
7. Missbruk av alkohol eller droger under senare tid ➤ "Missbruk" avser att personens missbruk väsentligt har försämrat dennes hälsotillstånd eller sociala förmåga (ex.vis överdos, anhållen för brott eller uppsagd från sitt arbete)		
8. Suicidalt eller homicidalt tankeinnehåll, eller avsikt, under senare tid ➤ Allvarlighetsgraden bör bedömas utifrån om tankeinnehållet kan uppfattas som ihållande och påträngande, eller om en eventuell avsikt bedöms som hög ☐ Definitiv: Bedömningen konfirmerad/utförd av psykiatrisk/psykologisk expertis ☐ Presumerad: Bedömningen behöver konfirmeras/utföras av psykiatrisk/psykologisk expertis		
9. Psykotiska och/eller maniska symptom under senare tid ➤ Personen har, eller har haft, psykotiska eller maniska symptom under det senaste året Psykotiska symptom omfattar osammanhängande tal, vanföreställningar, hallucinationer och ett mycket bisarrt uppträdande <ul style="list-style-type: none"> • Maniska symptom omfattar extrem upprymdhet, irritabilitet, grandiositet, tankeflykt och pratsamhet, och hyperaktivitet ☐ Definitiv: Bedömningen konfirmerad/utförd av psykiatrisk/psykologisk expertis ☐ Presumerad: Bedömningen behöver konfirmeras/utföras av psykiatrisk/psykologisk expertis		

<p>10. Personlighetsstörning karakteriserad av aggressivitet, impulsivitet eller instabilitet</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hög poäng enligt PCL-R eller PCL:SV, eller uppvisar något av följande karakteristika: (a) arrogant, lögnaktig och manipulativ; (b) bristande förmåga till empati, ånger och skuld; (c) impulsiv och oansvarig, eller ➤ Belägg för en explosiv aggressivitet, särskilt om personen blir avvisad eller övergiven, eller ➤ Erhållen diagnos av antisocial, borderline, narcissistisk eller histrionisk personlighetsstörning <p>☐ Definitiv: Bedömningen konfirmerad/utförd av psykiatrisk/psykologisk expertis</p> <p>☐ Presumerad: Bedömningen behöver konfirmeras/utföras av psykiatrisk/psykologisk expertis</p>		
Tidigare partnervåld		
<p>11. Tidigare bruk av fysiskt våld</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har brukat fysiskt våld mot tidigare eller nuvarande relationspartner <ul style="list-style-type: none"> • Hot om våld, och sexuellt betingat våld, bedöms längre fram (punkterna 12 och 13) • Försök att bruka våld bedöms som "D" 		
<p>12. Tidigare bruk av sexuellt våld/sexuell svartsjuka</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har brukat sexuellt betingat våld, eller våld betingat av sexuell svartsjuka, mot tidigare eller nuvarande relationspartner <ul style="list-style-type: none"> • Försök till sexuellt betingat våld bedöms som "D" 		
<p>13. Tidigare bruk av allvarliga dödshot och/eller vapen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har tidigare använt sig av vapen eller dödshot som uppfattats som allvarliga av offret <ul style="list-style-type: none"> • "Vapen" inkluderar skjutvapen, knivar och olika slags tillhyggen • Hot om användning av vapen eller om att tillfoga kroppsskada bedöms som "D" 		
<p>14. Upptrappning</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har trappat upp sitt våldsamma beteende under det senaste året <ul style="list-style-type: none"> • Bedömningen skall avse såväl frekvens som svårhetsgrad 		
<p>15. Tidigare överträdelse av besöksförbud</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har gjort sig skyldig till överträdelse av besöksförbud och gripits av polis i samband med det <ul style="list-style-type: none"> • Överträdelse som inte resulterat i att personen gripits bedöms som "D" 		
<p>16. Bagatelliserande eller förnekande av tidigare partnervåld</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen bagatelliserar eller förnekar mycket eller allt av sitt tidigare partnervåld (ex.vis förnekar helt, skyller på andra eller på offret, eller tonar ner eller förnekar konsekvenserna av våldet) 		
<p>17. Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen ger uttryck för socio-politiska, religiösa, (sub)kulturella eller personliga attityder som stöder eller ursäktar partnervåld 		
Aktuellt brott / Misstänkt gärning		
<p>18. Allvarligt våld och/eller sexuellt våld</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personens aktuella brott innefattar allvarligt våld och/eller sexuellt våld som medfört medicinsk behandling eller kontroll <ul style="list-style-type: none"> • Mindre allvarligt våld bedöms som "D" 		
<p>19. Användning av allvarligt dödshot och/eller vapen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har i samband med det aktuella brottet använt vapen eller dödshot som uppfattats som allvarliga av offret <ul style="list-style-type: none"> • Hot om användning av vapen eller om att tillfoga kroppsskada bedöms som "D" 		
<p>20. Överträdelse av besöksförbud</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Personen har i samband med det aktuella brottet överträtt besöksförbud och gripits av polis i samband med det <ul style="list-style-type: none"> • Överträdelse som inte resulterat i att personen gripits bedöms som "D" 		
Övriga överväganden		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 		
Summering av riskbedömningen		
<p>Överhängande risk för partnervåld</p>	<p>Låg ☐</p>	<p>Medel ☐</p> <p>Hög ☐</p>

Bilaga 2. Skyddsåtgärder/Förslag till säkerhetsplan 2001

SKYDDSÅTGÄRDER / SÄKERHETSPLAN

Görs av VB eller Fu-ledare i anslutning till anmälningsgranskning - Kompletteras vid behov.

1. Kompletterande förhör
2. Registerslagning (inkl. vapenkontroll)
3. Kontakt åklagare
4. Kontakt jourhavande polischef
5. Säkerhetssamtal med mä / berörd person
6. Förbättrat skalskydd (lås, larm mm.)
7. Besöksförbud initieras
8. Larmpaket initieras
9. Kontaktperson hos polisen (t ex hundförare)
10. Målsägandebiträde / stödperson initieras
11. Skyddat boende (lokalt / regionalt)
12. Hotbildsanalys initieras
13. Livvaktsskydd initieras
14. Skyddade personuppgifter
15. Kontakt kvinnojour
16. Kontakt brottofferjour
17. Andra åtgärder
18. Inga åtgärder . Motivering :
-
-
-

Datum / beslut av

SARA:SV Intervjuguide

Namn: _____

K-nummer: _____

Omständigheter: _____

Kriminell bakgrund

1. Tidigare våld inom familjen:

- Har din (ex)partner varit våldsam även mot andra i familjen (ex. barn, föräldrar, svärföräldrar)?

2. Tidigare våld utanför familjen:

- Har din (ex)partner varit våldsam även mot personer utanför familjen (ex. vänner, bekanta, obekanta)?

3. Tidigare misskötsamhet vid permission eller liknande:

- Har din (ex)partner någon gång misskött eventuell permission från institution, eller villkorlig frigivning, eller liknande?

- Någon gång brutit mot ett besöksförbud i samband med sådan permission?

- Någon gång struntat i att komma till en rättegång, eller avvikit från institution ?

4. Problem i förhållanden under senare tid:

Hur har ert förhållande fungerat under det senaste året?

- Har du nyligen separerat eller skilt dig från din partner?

5. Problem på arbetsmarknaden under senare tid:

- Har din partner för närvarande någon anställning?

- Har din partner haft en stabil situation på arbetsmarknaden det senaste året?

6. Som ung offer för, eller vittne till, våld inom familjen:

- Vet du om din partner som ung varit offer för, eller bevittnat, våld mellan föräldrar eller andra vårdnadshavare?

- Varit utsatt för fysiska eller sexuella övergrepp som ung?

- Varit utsatt för psykisk misshandel som ung?

7. Missbruk av alkohol eller droger under senare tid:

- Har din partner använt droger eller överkonsumerat alkohol det senaste året?

- Har missbruket medfört hälsoproblem?

- Har missbruket inneburit sociala problem (ex. i förhållandet, på arbetsplatsen)?

- Blir din partner våldsam och argsint när han brukar alkohol eller droger?

8. Suicidalt eller homicidalt tankeinhåll, eller avsikt, under senare tid:

- Har din partner någon gång hotat att begå självmord?

- Någon gång behandlats för depression?

- Under det senaste året uttryckt en uttalad känsla av hopplöshet, uppgivenhet eller ledsamhet?

- Hotat, eller till och med försökt, att döda någon?

- Under det senaste året uttalat tankar eller idéer om att döda någon?

9. Psykotiska och/eller maniska symptom under senare tid:

- Har din partner någon gång behandlats för psykiska problem?

- Någon gång ätit medicin för psykiska problem?

- Under det senaste året varit misstänksam eller paranoid mot familj, vänner eller andra?

- Under det senaste året haft hallucinationer, utan att droger eller alkohol varit inblandade?

- Tankar och/eller uppträdande det senaste året blivit underligt eller bisarrt?

- Det senaste året verkat mer energisk, upprymd eller irriterad än tidigare?

10. Personlighetsstörning karakteriserad av aggressivitet, impulsivitet eller instabilitet.

- Har din partner gjort sig skyldig till någon kriminalitet under det senaste året?

- Har din partner beskrivits som självupptagen, med lite intresse eller omsorg för andras känslor och bekymmer?

- Tar din partner ansvar för sina handlingar, eller skyller han gärna dessa på andra?

- Är lögnaktig, manipulativ och/eller opålitlig?

- Har svårt att kontrollera sitt humör?

- Har någon gång uttryckt en stark rädsla för att bli övergiven?

- Har en tendens att lätt skifta från att vara snäll och kärleksfull till att bli arg och hotfull?

Tidigare partnervåld

11. Tidigare bruk av fysiskt våld:

- Har din partner tidigare använt våld mot dig?

- Vet du om din partner varit våldsam även i tidigare förhållanden?

12. Tidigare bruk av sexuellt våld/sexuell svartsjuka:

- Har din partner utsatt dig eller tidigare partners för sexuella övergrepp?

- Är din partner att betrakta som svartsjuk och övervakande?

13. Tidigare bruk av allvarliga dödshot och/eller vapen:

- Har din partner någon gång använt, eller hotat att använda, vapen mot dig eller någon tidigare partner? [Ex vis skjutvapen, kniv, tillhyggen)

- Någon gång hotat att skada eller att döda dig? Om så, har du upplevt detta som trovärdigt?

- Vet du om din partner någon gång hotat att skada eller döda någon av sina tidigare partners?

14. Upptrappning:

- Har din partner's våldsamhet trappats upp under det senaste året?

➤ Har våldet blivit mer allvarligt?

➤ Har våldet blivit mer frekvent?

15. Tidigare överträdelse av besöksförbud:

➤ Har din partner någon gång överträtt ett besöksförbud, mot dig eller någon annan?

16. Bagatelliserande eller förnekande av tidigare partnervåld:

➤ Förnekar din partner helt eller delvis sitt våld mot dig eller mot tidigare partners?

➤ Tar ansvar för sitt våld, eller skyller på dig eller andra?

➤ Bagatelliserar våldet?

17. Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld:

➤ Anser din partner att du är hans/hennes egendom?

➤ Har rätt att bestämma över dig?

➤ Har en nedvärderande attityd mot kvinnor/män?

➤ Har åsikten att våld är en acceptabel lösning på en konflikt?

➤ Har en familj som delar dessa åsikter och värderingar?

➤ Använder sin religion eller kultur som stöd för dessa attityder?

18. Allvarligt våld och/eller sexuellt våld (Aktuellt brott):

➤ Vilka skador fick du vid det nu aktuella övergreppet?

➤ Blev du också utsatt för sexuellt tvång och/eller sexuellt våld?

19. Användning av allvarligt dödshot och/eller vapen (Aktuellt brott):

➤ Använde din partner något vapen (ex skjutvapen, kniv, tillhygge) vid det senaste övergreppet?

➤ Blev du hotad till livet? Om så, upplevde du dessa hot som trovärdiga?

20. Överträdelse av besöksförbud (Aktuellt brott):

➤ Bröt din partner mot besöksförbud vid det senaste övergreppet?

Övriga överväganden (Ex tillgång till vapen):

SARA:SV-2

Bakgrundsfakta:

- Kod: _____ Bedömning nummer: _____
- Ålder: _____ Kön: _____ Län: _____
- Invandrarbakgrund:
Gärningsman Ja Nej Om ja, vilket land: _____
Offer Ja Nej Om ja, vilket land: _____
- Misstänkt gärning: _____
- Offrets relation till gärningsmannen:
 Maka Sambo Flickvän
 F.d. Maka F.d. Sambo F.d. Flickvän
 Annan relation: _____
- Barn i relationen Ja Nej
antal barn: _____
- Besöksförbud finns Ja Nej
- Målsäganden medverkar i brottsutredningen ja nej
- Målsäganden medverkar i skyddsåtgärder ja nej

Ansvarig för riskbedömning:

FU-ledare Namn: _____

Datum: _____

Definitioner

Kod:

Första bokstaven i efternamnet, första bokstaven i förnamnet, årtalet personen är född.
Till exempel: Karl Andersson född 1961 **kod: AK61**

Bedömning nummer:

Första gången personen är föremål för bedömning ger bedömning nummer 1. Kommer gärningsmannen in för ett nytt brott som genererar en ny bedömning är detta bedömning nummer 2 osv.

Ålder:

Personens ålder vid bedömningstillfället i hela år.

Kön:

Man eller kvinna.

Län:

Fyll i den länsbokstav där bedömningen görs. G-, H- eller K-län.

Invandrabakgrund:

För att svara ja på denna variabel skall personen uppfylla minst ett av följande kriterier:

- Personen är utländsk medborgare
- Personen är född utomlands
- Personens **BÅDA** föräldrar är födda utomlands

Observera att variabeln gäller både för gärningsman och offer.

Om någon person har invandrabakgrund fyll i det land som personen invandrat från.

Misstänkt gärning:

Fyll i samtliga gärningar som personen misstänks för vid aktuell situation.

Relation till offret:

Fyll i den relation som gärningsmannen har till offret. Om den kategorin saknas så fyll i den aktuella relationen under ”Annan relation” och förklara hur den ser ut.

Barn i relationen:

Barn under 18 år som befinner sig stadigvarande eller regelbundet i den relation som gärningsmannen har till offret räknas som barn i relationen. Notera det totala antalet barn som befinner sig i relationen.

Besöksförbud finns:

Fyll i om det vid tidpunkten för gripandet fanns ett besöksförbud gentemot offret.

Målsäganden medverkar i brottsutredningen

Notera om målsäganden medverkar i den pågående brottsutredningen.

Målsäganden medverkar i skyddsåtgärder

Notera om målsäganden medverkar i de föreslagna skyddsåtgärderna.

Ansvarig för riskbedömningen:

Notera den FU-ledare som är ansvarig för bedömningen samt datum för bedömningen.

Underlag för bedömning av risk för framtida partnervåld (SARA:SV-2)

P. R. Kropp, S. D. Hart, C. D. Webster, D. Eaves, & H. Belfrage

ID-uppgifter: _____	Nummer: _____
Ifyllt av (text): _____	Datum: _____

Informationskällor: ☐ Intervju med den misstänkte/gärningsmannen ☐ Intervju med offret/offren ☐ Övrigt _____ _____	Bedömningsprocedur: J = Riskfaktorn föreligger; D = Riskfaktorn föreligger möjligen eller delvis; N = Riskfaktorn föreligger ej; -- = Otillräcklig information <i>"Aktuell situation"</i> avser förhållandet vid den aktuella händelsen och i nära anslutning till denna (> 4 veckor)
--	---

<i>Partnervåld</i>	Aktuell situation	Bakgrund
1. Fysiskt och/eller sexuellt våld ➤ Våld med medicinsk behandling eller kontroll som följd, eller som borde medföra sådan behandling eller kontroll, och/eller användande av vapen ➤ Mindre allvarligt våld bedöms som "D"		
2. Hot, och/eller avsikt, att utöva våld ➤ Dödshot eller hot om allvarligt våld som uppfattas som trovärdigt av offret ➤ Hot om att tillfoga mindre allvarligt våld bedöms som "D" ➤ Inkluderat är kännedom om planering att skada/döda offret		
3. Upptrappning ➤ Personen har trappat upp sitt våldsamma/hotfulla beteende ➤ "Upptrappning" avser frekvens och/eller svårighetsgrad av våld/hot		
4. Överträdelse av besöksförbud eller misskötsamhet vid permission ➤ Avser missbruk av föreskrifter och regler i samband med besöksförbud, permission, villkorlig frigivning, skyddstillsyn, etc		
5. Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld ➤ Personen ger uttryck för socio-politiska, religiösa, (sub)kulturella eller personliga attityder som stöder eller ursäktar partnervåld ➤ Inkluderat är äganderättsbehov och sexuell svartsjuka		
6. Bagatelliserande eller förnekande ➤ Personen bagatelliserar eller förnekar mycket eller allt av sitt tidigare partnervåld (ex.vis förnekar helt, skyller på andra eller på offret, eller tonar ner eller förnekar konsekvenserna av våldet)		

SARA:SV-2

P. R. Kropp, S. D. Hart, C. D. Webster, D. Eaves, & H. Belfrage
 © 2000 British Columbia Institute Against Family Violence (www.bcifv.org)

Information: Rättspsykiatriska Regionkliniken, Box 880, 853 50 Sundsvall. Tel: 060-18 39 00, Fax: 060-18 39 10 [www.lvn.se/rpv].

Psykosocial anpassning	Aktuell situation	Bakgrund	
7. Våld och/eller hot mot övriga ➤ Allvarligt våld och/eller sexuellt våld som medfört medicinsk behandling eller kontroll, eller som borde medföra sådan behandling eller kontroll, och/eller användande av vapen ➤ Hot om våld, och mindre allvarligt våld, bedöms som "D" ➤ Här inkluderas allt våld som är riktat mot såväl främmande personer som övriga familjemedlemmar utom partnern			
8. Annan kriminalitet ➤ Personen är dömd för annan, icke våldsrelaterad, kriminalitet ➤ Misstanke om annan kriminalitet bedöms som "D"			
9. Problem i förhållanden ➤ Separation från sin partner, och/eller ett eller flera mycket konfliktfyllda förhållanden ➤ Bedömning skall här göras av omständigheter även oberoende av den aktuella händelsen			
10. Problem på arbetsmarknaden ➤ Arbetslöshet, en instabil situation på arbetsmarknaden, eller betydande ekonomiska problem			
11. Missbruk av alkohol eller droger ➤ "Missbruk" avser att personens missbruk väsentligt har försämrat dennes hälsotillstånd eller sociala förmåga (ex.vis överdos, omhändertagen av polis eller uppsagd från sitt arbete)			
12. Psykisk störning ➤ Tydliga tecken på psykisk sjukdom (ex vis svår depression eller svår ångest) ➤ Tydliga tecken på personlighetsstörning karakteriserad av aggressivitet, impulsivitet och instabilitet (ex vis antisocial-, psykopatisk-, narcissistisk- eller borderline personlighetsstörning) ➤ Suicidalt och/eller homicidalt tankeinnehåll eller avsikt ➤ Föremål för psykiatrisk behandling ☐ Definitiv: Bedömningen konfirmerad/utförd av psykiatrisk/psykologisk expertis ☐ Presumerad: Bedömningen behöver konfirmeras/utföras av psykiatrisk/psykologisk expertis			
Övriga överväganden			
➤			
➤			
RISK FÖR PARTNERVÅLD OM INGEN SKYDDSÅTGÄRD VIDTAS:			
Närmaste tiden (> 2 mån)	L	M	H
Framtiden	L	M	H
Risk för dödligt våld?	L	M	H
Förslag till skyddsåtgärder			

Bilaga 6. Skyddsåtgärder/Förslag till säkerhetsplan SARA:SV-2

SKYDDSÅTGÄRDER / SÄKERHETSPLAN 2002

Görs av VB eller Fu-ledare i anslutning till anmälningsgranskning - Kompletteras vid behov.

1. Kompletterande förhör
2. Registerslagning (inkl. vapenkontroll)
3. Kontakt åklagare
4. Kontakt jourhavande polischef
5. Säkerhetssamtal med mä / lås, larm mm
6. Information FUK 13 a-d och 14 §§
7. Besöksförbud initieras
8. Larmpaket initieras
9. Kontaktperson hos polisen (t ex hundförare)
10. Målsägandebiträde / stödperson initieras
11. Skyddat boende (lokalt / regionalt)
12. Hotbildsanalys initieras
13. Livvaktsskydd initieras
14. Skyddade personuppgifter
15. Kontakt kvinnojour
16. Kontakt brottofferjour
17. ”Barn i fara” - Kontakt socialtjänsten
18. Inga åtgärder . Motivering :
-
-
-

Datum / beslut av

Intervjuguide

Namn: _____

K-nummer: _____

Omständigheter: _____

Partnervåld

1. Fysiskt och/eller sexuellt våld:

➤ Vilka skador fick du vid det nu aktuella övergreppet?

➤ Blev du också utsatt för sexuellt tvång och/eller sexuellt våld?

- Använde din (ex)partner något vapen (ex.vis skjutvapen, kniv, tillhygge)?

2. Hot, och/eller avsikt, att använda våld:

- Har din (ex)partner hotat att döda eller att skada dig? Om så, har du upplevt dessa hot som trovärdiga?

- Finns det något som tyder på att din (ex)partner planerar att döda eller skada dig?

3. Upptrappning:

- Har din (ex)partner's våldsamhet trappats upp?

- Har våldet blivit mer allvarligt?

- Har våldet blivit mer frekvent?

4. Överträdelse av besöksförbud eller misskötsamhet vid permission:

- Har din (ex)partner någon gång brutit mot ett besöksförbud?

- Någon gång misskött eventuell permission från institution, eller villkorlig frigivning, eller liknande?

- Någon gång struntat i att komma till en rättegång, eller avvikit från institution ?

5. Attityd som stöder eller ursäktar partnervåld:

- Anser din (ex)partner att du är hans/hennes egendom?

- Har rätt att bestämma över dig?

- Har en nedvärderande attityd mot kvinnor/män?

➤ Har åsikten att våld är en acceptabel lösning på en konflikt?

➤ Har en familj som delar dessa åsikter och värderingar?

➤ Använder sin religion eller kultur som stöd för dessa attityder?

➤ Är svartsjuk och övervakande?

6. Bagatelliserande eller förnekande:

➤ Förnekar din (ex)partner helt eller delvis sitt våld mot dig eller mot tidigare partners?

➤ Tar inte ansvar för sitt våld, dvs skyller på dig eller andra?

➤ Bagatelliserar våldet?

Psykosocial anpassning

7. Våld och/eller hot mot övriga:

- Har din (ex)partner varit våldsam även mot andra än dig (ex.vis barn, föräldrar, vänner, bekanta, obekanta)?

8. Annan kriminalitet:

- Har din (ex)partner begått någon annan kriminalitet än våldsbrott?

- Är han/hon dömd för detta?

9. Problem i förhållanden:

- Hur har ert förhållande fungerat?

- Har du nyligen separerat eller skilt dig från din partner?

10. Problem på arbetsmarknaden:

- Har din (ex)partner för närvarande någon anställning?

- Haft en stabil situation på arbetsmarknaden?

- Hur är er ekonomiska situation?

11. Missbruk av alkohol eller droger:

- Använder din (ex)partner droger eller överkonsumerar alkohol?

- Har detta inneburit sociala problem (ex.vis i förhållandet, på arbetsplatsen, i relationer till vänner)?

- Blir din (ex)partner våldsam och/eller argsint när han använder alkohol eller droger?

12. Psykisk störning:

- Har din (ex)partner någon gång behandlats för psykiska problem?

- Någon gång ätit medicin för psykiska problem?

- Varit misstänksam eller paranoid mot familj, vänner eller andra?

- Haft hallucinationer, utan att droger eller alkohol varit inblandade?

- Haft tankar och/eller ett uppträdande som är underligt eller bisarrt?

- Är självupptagen, med lite intresse eller omsorg för andras känslor och bekymmer?

➤ Tar inte ansvar för sina handlingar, utan skyller gärna dessa på andra?

➤ Ljuger, manipulerar och/eller går inte att lita på?

➤ Har svårt att kontrollera sitt humör?

➤ Har någon gång uttryckt en stark rädsla för att bli övergiven?

➤ Har en tendens att lätt skifta från att vara snäll och kärleksfull till att bli arg och hotfull?

➤ Har någon gång hotat att begå självmord?

➤ Har någon gång behandlats för depression?

➤ Under det senaste året uttryckt en uttalad känsla av hopplöshet, uppgivenhet eller ledsamhet?

Övriga överväganden (Ex tillgång till vapen):

SARA:SV-2

P. R. Kropp, S. D. Hart, C. D. Webster, D. Eaves, & H. Belfrage
© 2000 British Columbia Institute Against Family Violence (www.bcifv.org)

Information: Rättspsykiatriska Regionkliniken, Box 880, 851 24 Sundsvall. Tel: 060-18 39 00, Fax: 060-18 39 10 [www.lvn.se/rpv].